

Q-feber hos svenska mjölkkor

DJURHÄLSA 8, 2 procent av svenska mjölkko-besättningar har antikroppar mot q-feber, och förekomsten är högst i södra Sverige. Hos svenska får är förekomsten under en procent och hos getter och älgar är den noll, trots att älgarna provtogs i områden där q-feber är vanligt hos korna.

Q-feber är en sjukdom som orsakas av bakterien *Coxiella burnetii* och den kan orsaka sjukdom hos både djur och människa.

Infekterade kor är oftast symtomfria men kan också drabbas av reproduktionsstörningar som abort, omlöpningar och dödföds-lar/svagfödda avkommor. Sjukdomen är anmälnings-pliktig på djur.

YLVA PERSSON

Expert juverhälsa, Växa Sverige
ylva.persson@vxa.se

ANNA OHLSON

Expert smittskydd, Växa Sverige
anna.ohlson@vxa.se

Källa: A. Ohlson et al. 2014. Surveys on *Coxiella burnetii* infections in Swedish cattle, sheep, goats and moose. Acta Vet Scand, 56:39

Läs mer!

► www.sva.se/sv/Djurhal-sa1/Zoonoser/Q-feber/

Se upp för blåsor på

DJURHÄLSA Mjölkkor kan drabbas av smittsamma blåsor och sår på spenarna som orsakas av virus. Skadorna är smärtsamma och korna blir svåra att mjölka.

Hudsåren blir lätt infekterade med bakterier och risken för både höga celltal (subklinisk mastit) och klinisk mastit (med sjukdomssymtom) ökar.

Eftersom blåsor på spenarna är en del i sjukdomsbilden vid vissa allvarliga smittsamma djursjukdomar, så kallade epizootier, är det viktigt att alltid kontakta veterinär om besättningen drabbats.

Hur känner jag igen sjukdomen?

Den vanligaste formen av spenblåsor i Sverige kallas falska kokoppor och orsakas av ett parapoxvirus. Smittan kan spridas snabbt i besättningen och kan även drabba människor.

Först ses små röda prickar i huden omgivna av rodnad och svullnad. Sedan utvecklas en blåsa i mitten som går sönder. När skadorna läker bildas karakteristiska ring- eller hästskoformade skador (bild till vänster). Såren läker oftast inom en månad men om de blir infekterade med bakterier tar läkningen lång-

re tid. Korna blir bara immuna en kort tid och kan infekteras igen inom sex till tolv månader. Ibland kan långvariga besättningsproblem uppstå.

Ett annat virus som kan orsaka smittsamma blåsor och sår på spenarna är herpes mammillitvirus. Det är inte fastlagt om detta virus finns i landet eller inte. Symtomen kan variera från lindriga skador som läker lätt till allvarliga sår som infekteras med bakterier och läker långsamt.

Spenen blir först svullen och öm. Sedan utvecklas upphöjda svullnader i huden som utvecklas till oregelbundet formade blåsor som spricker snabbt (bild till höger). När såret torkar bildas en mörk skorpa. Skadorna kan flyta ihop till ganska stora områden och även uppträda på juvret. Korna blir immuna i flera år.

Hur ställs diagnosen?

Diagnos ställs baserat på symptom och sjukdomsförlopp. För närvarande finns ingen specifik diagnostik tillgänglig för de aktuella virusinfektionerna.

Eftersom blåsor på spenarna är en del i sjukdomsbilden vid

vissa allvarliga smittsamma sjukdomar, som till exempel mul- och klövsjuka, är det viktigt att alltid kontakta veterinär vid problem med smittsamma blåsor på kornas spenar och juver.

Hur behandlar jag sjuka kor?

Det är ofta svårt att behandla dessa virusinfektioner, men rekommendationen är att tvätta juver och spenar eller doppa spenarna (om skadorna enbart finns på spenarna) med en produkt som har dokumenterad effekt mot både virus och bakterier.

Helst bör man använda medel som även innehåller mjukgörare för att undvika att huden blir uttorkad. Exempel på spenvårdande produkter som i laborietester har visat sig ha god effekt mot parapoxvirus är

Spenskada orsakad av falska kokoppor, Fyra dagar gammal.

Spenskada orsakad av herpes mammillitvirus, Två dagar gammal.

FOTO: TEAT CLUB INTERNATIONAL

Dietisk kur mot diarré hos kalv

Finns hos våra återförsäljare

Teknosan
VITALT FÖR DJUREN

Tel 0521-26 20 50 www.spannex.se

spenarna

FOTO: ANN CHRISTIN OLSSON

Även om det är svårt att behandla virusinfektioner som ger blåsor och sår på spenarna, kan tvätt av juver och att använda spendopp som har effekt mot virus ge effekt.

Green Dip, HM VIR GOLD och Quaress-Lac. Green Dip har även effekt mot herpesvirus. Jod har också effekt mot virus, men det är inte helt klart vilken koncentration som behövs för att döda aktuella virus.

Det är dock troligt att spenvårdande produkter med minst 2 500 ppm jod i kombination med mjukgörare är effektiva. Tvätt eller doppning med enprocentig Virkon S-lösning har också god effekt mot både falska kokoppor och herpes mammilitisvirus, men är uttorkande för huden.

Hur förebygger jag spridning till besättningen och inom besättningen?

Smittspridning till besättningen undviks enklast genom att inte köpa in djur. Smittspridning mellan djur inom besättningen sker genom

direktkontakt mellan djur, via mjölkutrustning och mjölkare, indirekt via stallinredningen samt eventuellt med flugor.

Smittspridning motverkas genom att isolera sjuka djur, mjölka dessa sist och använda mjölkkningshandskar. Flugbekämpning kan också förkorta sjukdomsperioden i besättningen, liksom riklig användning av spendopp med visad effekt och tillsats av mjukgörare till alla mjölkande kor.

KARIN PERSSON WALLER
Statsveterinär, avdelningen för djurhälsa och antibiotikafrågor, Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA)

Läs mer!

► www.sva.se/sv/Djurhalsa1/Notkreatur/Endemiska-sjukdomar/Spensjukdomar-orsakade-av-infektioner/

FOTO: ANN CHRISTIN OLSSON

I år har värmestress varit en högaktuell fråga. Bilden är från värmeböljan i juli i Skåne och det syns tydligt att korna uppskattar skuggan.

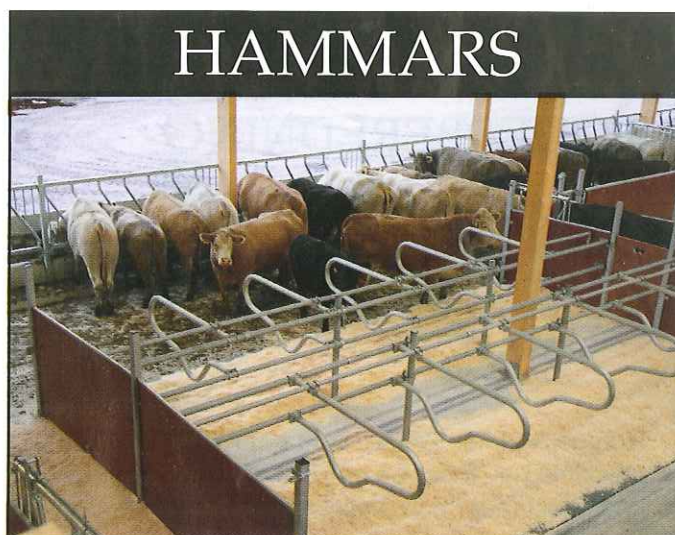
Sinkor får också värmestress

DJURHÄLSA Mjölkande kor kan drabbas av värmestress om temperaturen överstiger 20 grader och om luftfuktigheten är hög. Värmestress ger markant sänkt mjölkproduktion hos höglakterande djur. Men även sinkor är känsliga för värme, och värmestress kan leda till sänkt mjölkproduktion efter kalvning och låg födelsevikt hos kalven. Dessutom kan kalvar

efter värmestressade kor ha ett nedsatt immunförsvar. Det är viktigt att skydda både lakterande kor och sinkor genom att erbjuda dem friskt kallt vatten i fri tillgång, god ventilation, skugga och kanske andra kylmöjligheter.

YLVA PERSSON
Expert juverhälsa, Växa Sverige
ylva.persson@vxa.se

Källa: Kvaegnyt nr 12, 2014

LIGGBÅS – DJUPSTRÖBÄDD med valfria ätfronter!

Vi hjälper dig med rådgivning och ritförslag!

HAMMARS VERKSTAD AB
Lustebo 40

790 20 GRYCKSBO
Telefon 023-70 50 70
Fax 023-70 50 79

info@hammars.se
www.hammars.se